

สรุปการประชุมโต๊ะกลม “เครือข่ายพันธมิตร ภารกิจ Research Integrity”

วันที่ 11 กันยายน 2563 เวลา 13.00 – 16.00 น.

ณ ห้องประชุมสุพรรณกัลยา 1 สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้เข้าร่วมเสวนา

1. ศ.นพ.ประสิทธิ์ ผลิตผลการพิมพ์ รองผู้อำนวยการ สวทช.
2. ศ.พิเศษ ดร.กาญจนา เจริญศิริ อธิการบดี มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. นพ. กิตติศักดิ์ กุลวิจิตร อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ศ.ดร.สุภา หารหนองบัว อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. ศ.ดร.สมชาย วงศ์วิเศษ อาจารย์ประจำคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
6. ผศ.ดร.อรสา เตตวิวัฒน์ ประธานจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
7. รศ.ดร.ธันวดี ศรีธาวิรัตน์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
8. ผศ.ดร.เพชรดนัย วัชรชนพัฒนชาติ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
9. ผศ.ดร.ปราโมทย์ สิทธิจักร รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
10. รศ.ดร.ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
11. รศ.ดร.วารินทร์ แก้วอุไร รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยนเรศวร
12. ผศ.ดร.กนกกาญจน์ เสน่ห์ นมะหุต ผู้ช่วยคณบดี คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร
13. ผศ.ดร.เจษฎา โพธิ์จันทร์ คณะโลจิสติกส์และดิจิทัลซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยนเรศวร
14. ดร.สุพิชญา มีสาต ผู้อำนวยการวิทยาลัย วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยนเรศวร
15. ผศ.ดร.มณฑาทิพย์ ภูมิวนิชชา รองคณบดีฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม คณะสหเวชศาสตร์
16. รศ.ดร.สุขกิจ ยะโสธรศรีกุล คณบดี คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
17. ผศ.ดร.สมศักดิ์ ไทจำปา รองคณบดีฝ่ายวิจัยฯ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
18. ผศ.ดร.นิทรา กิจธีระวุฒิวงษ์ รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผนพัฒนางานวิจัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
19. ดร.วศินรัฐ นวลศิริ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
20. รศ.ดร.จิรประภา มากกลิ่น คณบดี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
21. ผศ.ดร.นภิสา ไชยกุลเกียรติ คณบดี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
22. ศ.ดร.ภญ.จากรุภา วิโยชน์ คณบดี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
23. ผศ.ทพญ.ดร.มยุรชฎี พิพัฒภาสกร รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
24. รศ.ดร.สัมฤทธิ์ ไม้พวง คณบดี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
25. ศ.ดร.ไพศาล มุณีสว่าง คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
26. ผศ.ดร.พื่อนันท์ บุญพยัคฆ์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
27. นางเจนจิต นาคปรีชา ผู้อำนวยการกองวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร
28. นายยุทธนา สงนรินทร์ กองวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร
29. นางสาววานิชญา บุตรมางกุล กองวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร

30. นางสาวชนิตา พงษ์พิชิต	กองวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร
31. นายยงยุทธ สว่างศ์	กองวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร
32. นางสาวณญา ยางธิสาร	กองวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร
33. นางสาวจุฬารรณ อ่อนอิม	กองวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร
34. นางสาวพัชรินทร์ วินทะสมบัติ	กองวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร
35. นายปรภากร นทีประสิทธิพร	กองกลาง สำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยนเรศวร
36. นายทรงยศ ھرรรษา	กองบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร
37. นายภูติดี วงศ์อนุ	กองบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร
38. นายเอกชัย เหล็กสิงห์	กองบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร
39. นายกิตติพนันท์ เขี้ยวมวชิตกุล	กองบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร
40. คุณฐิติวรรณ เกิดสมบุญ	ผู้อำนวยการ ฝ่ายส่งเสริมจริยธรรมการวิจัย สวทช.
41. คุณจันทนา สุขใส	ฝ่ายบริหารโครงการความร่วมมือวิจัยขนาดใหญ่ สวทช.
42. ดร.ธัญธร นิยมไทย	ฝ่ายส่งเสริมจริยธรรมการวิจัย สวทช.
43. ดร.รัตนพรรณ ภูมิรัตน์	ฝ่ายส่งเสริมจริยธรรมการวิจัย สวทช.
44. คุณรุจิกร ทรัพย์สมปอง	ฝ่ายส่งเสริมจริยธรรมการวิจัย สวทช.
45. คุณณัฐพัชร รักราก	ฝ่ายส่งเสริมจริยธรรมการวิจัย สวทช.

เปิดประชุม เวลา 13:10 น.

ศ.พิเศษ ดร.กาญจนา เจริญศิริ อธิการบดี มหาวิทยาลัยนเรศวร กล่าวเปิดงานประชุม โดยการประชุมครั้งนี้ได้เชิญมหาวิทยาลัยใน 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง มาร่วมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงาน เรื่อง จริยธรรมการวิจัย (Research Integrity) ของหน่วยงาน หรือผู้ที่ทำหน้าที่ใกล้เคียงกันของแต่ละสถาบัน เพื่อเป็นการวางกลไลป้องกันการประพฤติมิชอบ ทั้งนี้ ทุกมหาวิทยาลัยมีภารกิจหน้าที่ที่สำคัญ คือ การสร้างคนโดยมีการวิจัยเป็นฐาน ดังนั้น จึงต้องให้ความสำคัญกับคุณธรรม และจริยธรรมการวิจัย ซึ่งกลไกการป้องกันนี้จะช่วยผลักดันด้านการวิจัยของประเทศ และเมื่อมีการทำงานร่วมกันของหลายฝ่ายก็ต้องมีกลไกและวิธีการป้องกัน เพื่อให้ผลงานวิจัยนั้นเอื้อประโยชน์ให้มากที่สุดต่อประเทศ

ศ.นพ.ประสิทธิ์ ผลิตผลการพิมพ์ รองผู้อำนวยการ สวทช. กล่าวต้อนรับ และแจ้งวัตถุประสงค์ของการประชุมโดยสังเขป โดยให้ข้อมูลแก่ที่ประชุมว่า การวิจัยสมัยใหม่นั้น ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยที่มีสหสาขาจากหลากหลายสถาบันทำงานร่วมกัน ดังนั้น เมื่อคนจำนวนมากทำงานร่วมกันโดยมีลักษณะการทำงานหรือธรรมเนียมปฏิบัติในแต่ละสาขาแตกต่างกัน จึงอาจทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน ซึ่งในแง่ของจริยธรรมการวิจัย มีเรื่องที่สำคัญที่ควรต้องชี้แจง ทำความเข้าใจ และปรึกษาหารือร่วมกันเกี่ยวกับ การกำหนดแนวปฏิบัติและวิธีการกำกับดูแลที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ ซึ่งประเด็นสำคัญที่ให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ (1) Research Fabrication หมายถึง การสร้างผลวิจัยขึ้นมา ซึ่งถือว่าเป็นการประพฤติมิชอบทางการวิจัยที่รุนแรงที่สุด, (2) Falsification หมายถึง การบิดเบือนข้อมูล เช่น การทิ้งข้อมูลที่ไม่ตรงกับข้อสรุป เพราะผลการวิจัยไม่ตรงกับที่ต้องการ, และ (3) Plagiarism หมายถึง การลอกเลียนผลงาน ซึ่งพบว่า มีอาจารย์จำนวนพอสมควรที่ไม่สามารถบอกได้ว่า Plagiarism คืออะไร หรือไม่สามารถบอกได้ชัดเจนว่า การกระทำแบบใดเรียกว่า Plagiarism และ Self-plagiarism นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่นักวิจัย อาจารย์ นิสิตและนักศึกษา ประสบปัญหาถูกกล่าวหาว่าทำผิดจริยธรรมการวิจัย ซึ่งมีจำนวนมากทำไปเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เนื่องจากไม่ทราบว่าจะทำไม่ได้ และไม่เคยมีใครบอกว่าทำไม่ได้ ประเด็นดังกล่าวข้างต้นนี้จึงเป็นเรื่องที่อยากนำมาปรึกษาหารือ และ

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กันในการประชุมครั้งนี้ ทั้งนี้ ในการแก้ปัญหาเรื่อง Research Integrity นั้น เราเชื่อว่า อาจารย์ และนักวิจัยที่เป็นปัญหาโดยเจตนาเป็นเพียงส่วนน้อยมาก ปัญหาโดยส่วนใหญ่มักเกิดจากความไม่ตั้งใจ ทั้งนี้ การป้องกันเรื่อง Research Integrity นั้น ประกอบด้วย Research reproducibility คือ ความสามารถในการทำซ้ำได้และได้ผลเหมือนเดิม, Responsible conduct of research คือ ความรับผิดชอบในการทำวิจัย เช่น การใช้ทรัพยากรให้เหมาะสม การใช้เวลาให้เหมาะสม และการรายงานผลต่างๆ ให้เหมาะสม รวมถึง นักวิจัยทุกคนมีหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง (Mentor) ดูแลนักวิจัยใหม่ หรือนิสิต นักศึกษา ทั้งในเรื่องเทคนิคและจริยธรรม แนวปฏิบัติต่างๆ เป็นต้น ในปัจจุบัน สวทช. ได้ดำเนินงานเรื่อง Research Integrity มาประมาณ 3-4 ปี โดยมีเครือข่ายจากต่างประเทศที่ทำงานร่วมกัน คือ Asia Pacific Research Integrity โดย สวทช. มีการจัดตั้ง Office of Research Integrity มีระบบที่สามารถแจ้งเกี่ยวกับการกระทำที่ประพฤติมิชอบทางการวิจัย โดยไม่ต้องเปิดเผยตัวเอง และมีการจัดทำสื่อต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจกับนักวิจัย นิสิต และนักศึกษา เช่น E-learning หัวข้อต่างๆ เป็นต้น

ศ.พิเศษ ดร.กาญจนา เจริญศิริ อธิการบดี มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ กล่าวถึงบทบาทและภารกิจด้าน Research Integrity ของสถาบัน โดยมหาวิทยาลัยเป็นองค์กรที่จะต้องสร้างองค์ความรู้ และทักษะที่ดีในการถ่ายทอดให้สังคม ซึ่งจำเป็นจะต้องมีพื้นฐานจริยธรรมการวิจัยที่ดี มีการกำหนดแนวคิด และทิศทางในการทำงาน โดยคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ คือ มหาวิทยาลัยคุณธรรมเพื่อประชาชน กล่าวคือ มหาวิทยาลัยจะต้องมีงานวิจัยที่มีจริยธรรมการวิจัย และเป็นการทำเพื่อประชาชน ซึ่งแนวทางการปฏิบัติในเริ่มแรก คือ การสร้างความเข้าใจวิธีที่จะทำให้มีคุณธรรมจริยธรรมเกิดขึ้น การทำให้คุณธรรมจริยธรรมนั้นแสดงเป็นรูปธรรมได้จะประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกคือ ด้านกายภาพ การมีหน่วยงาน มีสถานที่ทำงานให้คณะกรรมการ มีข้อมูลสำหรับการสืบค้นเพื่อการป้องกันปัญหาเรื่องจริยธรรมการวิจัย แต่เป็นเพียงการประชุม ดังนั้น มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ จึงมีการทำข้อมูลต่างๆ ในรูปแบบออนไลน์ ให้อาจารย์สามารถเข้าไปดูข้อมูลได้ มีอาคารสัตว์ทดลอง ซึ่งเป็นสถานที่ที่ทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ เพื่อกำกับดูแลให้งานวิจัยต่างๆ เป็นไปตามมาตรฐานในระดับสากล และ ด้านบุคลากร มีคณะกรรมการดูแลด้านจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย บุคลากรของมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ และผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริม ให้คำปรึกษา และกำกับดูแลให้โครงการวิจัยสามารถดำเนินการไปได้อย่างดีที่สุด ส่วนที่สอง หลักยึดในการทำงานเพื่อให้เกิดจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ มีการกำหนดนโยบายให้นำไปสู่สากล มีการทำงานร่วมกับระหว่างสาขาวิชาการ และระหว่างสถาบัน ทั้งนี้ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การมีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเอง องค์กร และประชาชน

นพ. กิตติศักดิ์ กุลวิจิต อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวถึงความสำคัญของการจัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแลด้านจริยธรรมการเผยแพร่งานวิชาการและวิจัย (Office of Research and Academic Integrity; ORAI) ของสถาบัน และอธิบายนิยามความหมายของจริยธรรม จรรยาบรรณ ซึ่งเกิดจากการที่คนมาอยู่ร่วมกันและมักจะมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นตามมา ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดพฤติกรรมอันพึงประสงค์ให้ตรงกัน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอาจเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา สถานที่ และบริบทต่างๆ ได้ ทั้งนี้ สิ่งที่คุณสังคมมีตรงกัน คือ กฎหมาย ดังนั้น กฎหมายจึงเป็นขั้นต่ำที่สุดที่ใช้กำหนดให้บุคคลมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ และจริยธรรม จรรยาบรรณนั้นจะต้องไม่ขัดกับกฎหมาย อย่างไรก็ตาม การมีเพียงกฎหมายเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ เพราะมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์บางอย่างที่เราต้องการ แต่กฎหมายยังไม่สามารถเอื้อให้พฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ คือ จริยธรรม จรรยาบรรณ โดย นพ. กิตติศักดิ์ ได้ให้ข้อคิดเห็น เรื่อง จริยธรรมของนักวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัย เช่น Authorship หรือ ผู้ที่ควรมีชื่อในผลงานวิจัย, การสร้างข้อมูล (Fabrication), การเปลี่ยนแปลงข้อมูล (Falsification), Plagiarism เป็นต้น ซึ่งการกระทำเหล่านี้ล้วนแต่เกิดขึ้นกับทั้งนักวิจัยที่ดี และนักวิจัยที่ไม่ดี แต่มีความแตกต่างกันที่เจตนาของนักวิจัย

นอกจากนี้ นพ. กิตติศักดิ์ ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของงานของ ORAI คือ การให้ความเป็นธรรม ซึ่งหากความเป็นธรรมไม่เกิดขึ้น อาจทำให้เกิดผลกระทบที่มากมายมหาศาลจากการเกิดความประพฤติมิชอบทางการวิจัยได้ และในบางกรณีอาจส่งผลกระทบต่อชีวิต โดย นพ. กิตติศักดิ์ ได้ยกตัวอย่าง กรณีศึกษาเรื่องวัคซีน MMR เพื่อป้องกันโรคคางทูม กับประเด็นความเข้าใจผิดว่าการฉีดวัคซีนทำให้เกิดโรคออทิสติก ซึ่งเป็นผลมาจากการสร้างข้อมูลเท็จ (Fabrication) ของนักวิจัย นพ. กิตติศักดิ์ ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดตั้ง ORAI ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว หากมีประเด็นการประพฤติมิชอบเกิดขึ้น องค์กรจะมีการตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจขึ้นมาพิจารณา แต่เนื่องจากประเด็นจริยธรรมการวิจัยนั้นไม่เหมือนกัน หากคณะกรรมการไม่ได้ศึกษามาอย่างถ่องแท้ ความยุติธรรมก็อาจจะไม่เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การนำผลงานเดิมมาตีพิมพ์ใหม่ หรือ Redundant Publication ซึ่งอาจไม่ใช้การประพฤติมิชอบทางการวิจัยเสมอไป หากนักวิจัยต้องการนำผลงานลงตีพิมพ์ใหม่เพื่อการเผยแพร่งานวิจัยให้เป็นประโยชน์ โดยมีการแจ้งและได้รับการยอมรับจากบรรณาธิการของวารสารแล้วนั้น ก็อาจถือว่าการลงตีพิมพ์ดังกล่าวไม่เป็นการประพฤติมิชอบทางการวิจัย แต่สิ่งที่ใช้พิจารณาว่าเป็นการประพฤติผิดหรือไม่ คือ เจตนา และกระบวนการในการดำเนินการ นอกจากนี้ กระบวนการให้ความยุติธรรมในประเด็นจริยธรรมการวิจัยนั้นมีความซับซ้อนกว่าการพิจารณาประเด็นอื่นๆ เช่น การประพฤติผิดทางวินัย โดยจะต้องมีกระบวนการที่ให้ความเป็นธรรม และการปกป้องทั้งผู้ร้องเรียน และผู้ถูกร้องเรียน เนื่องจากในบางกรณีก็มีคนจำนวนหนึ่งที่ร้องเรียนโดยมิชอบ และยิ่งไปกว่านั้นควรมีกระบวนการปกป้องกรรมการผู้พิจารณาด้วย นอกจากนี้ กระบวนการสอบสวนทางด้านจริยธรรมการวิจัยนั้นก็แตกต่างจากการสอบสวนทางวินัย หรือหลักการยุติธรรมธรรมดา เนื่องจากทางด้านจริยธรรมการวิจัย ผู้ถูกร้องเรียนจะต้องเป็นคนพิสูจน์ความบริสุทธิ์ และนอกจากการให้ความเป็นธรรมแล้ว หน้าที่ที่สำคัญที่สุดของ ORAI คือ การให้ความรู้กับนักวิจัย เพราะสาเหตุส่วนใหญ่ของการประพฤติมิชอบทางการวิจัยนั้นเกิดจากความไม่รู้ สุดท้ายเมื่อกระบวนการพิจารณาและให้ความยุติธรรมทั้งหมดเกิดขึ้นแล้วจะต้องมีการลงโทษ ซึ่งปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือ การละเว้นการลงโทษ ทั้งๆที่มีความผิด ในช่วงท้าย นพ. กิตติศักดิ์ ได้เน้นย้ำการดำเนินงานด้านจริยธรรมการวิจัยร่วมกับนโยบายอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยนเรศวร คือ Internalization Integration Innovation ด้วย Integrity

ศ.พิเศษ ดร.กาญจนา สอบถามเพิ่มเติมว่า หากมีการจัดตั้งหน่วยงาน ORAI ขึ้นมา จะต้องมีสิ่งการันตีความน่าเชื่อถือของหน่วยงาน ORAI หรือคณะกรรมการหรือไม่ ซึ่ง นพ. กิตติศักดิ์ ได้ให้ข้อมูลว่า สำหรับประเด็นจริยธรรมการวิจัยนั้นไม่มีองค์กรที่มารับประกันคุณภาพ แต่หลักการทั้งหมดเป็นตรรกะที่ต้องพิจารณาให้ลึกซึ้ง

ศ.ดร.สมชาย วงศ์วิเศษ อาจารย์ประจำคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี นำเสนอเอกสารจาก กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง ความผิดและการลงโทษจากกรณีการโฆษณารับจ้างทำผลงานวิชาการ ซึ่งประเด็นนี้ถือเป็นจรรยาบรรณของนักวิจัยเช่นกัน ศ.ดร.สมชาย ได้อธิบายการตรวจสอบความซ้ำซ้อนของผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ ซึ่งมีเพียงบางวารสารที่มีการตรวจสอบความซ้ำซ้อน หรือ Similarity Index ให้นักวิจัย ในขณะที่วารสารที่มีชื่อเสียงมักไม่มีการตรวจสอบ เนื่องจากถือว่าเป็นหน้าที่ของนักวิจัยจึงทำให้มีบางบทความที่ไม่ได้ผ่านการตรวจสอบความซ้ำซ้อน และตีพิมพ์เรียบร้อยแล้ว แต่กลับตรวจพบความซ้ำซ้อนของผลงานวิจัยในภายหลัง โดย ศ.ดร.สมชาย ได้อธิบายการใช้โปรแกรม iThenticate ในการตรวจสอบความซ้ำซ้อนซึ่งประกอบด้วย การตรวจสอบค่า Similarity Index และ Content Tracking ทั้งนี้วารสารต่างๆ จะไม่แจ้งค่า Similarity Index ที่ยอมรับได้ อย่างไรก็ตาม Software ในการตรวจสอบความซ้ำซ้อนนั้นเป็นเพียงเครื่องมือในการกรองข้อมูลระดับแรกเท่านั้น ไม่สามารถบอกได้ว่ามี Plagiarism หรือไม่ แต่ต้องดูในรายละเอียด มีการทำ Manual Examination ร่วมด้วย

ศ.ดร.สุภา ทารหนองบัว อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ข้อคิดเห็นว่าการวิจัยที่ดี คือ งานวิจัยที่มีคุณภาพ และจรรยาบรรณวิจัยที่ดี เป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังกับนิสิต และนักศึกษา โดยสถานการณ์ปัจจุบัน มีประเด็นปัญหาด้านจริยธรรมการวิจัยมากขึ้น มี Research Misconduct ทั้งกรณีที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ รวมถึงสถาบันอุดมศึกษามีภารกิจที่ต้องสอบสวนกรณีด้านจริยธรรมการวิจัยจำนวนมากขึ้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องมีการสื่อสารเพื่อการป้องกันไม่ให้เกิดการถดถอยของบทความวิชาการ การถดถอยปริญา หรือการถดถอยตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งเป็นผลมาจากการประพฤติมิชอบทางการวิจัยเกิดขึ้น และถือเป็นการรับผิดชอบต่อของนักวิจัย ดังนั้น สิ่งที่สำคัญสำหรับในมหาวิทยาลัย คือ การสร้างสังคมของการวิจัย และการสื่อสารให้นักวิจัยทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ นิสิต หรือนักศึกษา เข้าใจว่า Research Integrity คืออะไร และให้ความสำคัญกับนักวิจัยรุ่นใหม่ซึ่งอาจได้รับความกดดันสูงทั้งในแง่การหาทุนวิจัย และการดูแลแลบ ซึ่งควรเข้าใจประเด็นความรับผิดชอบต่อจริยธรรมการวิจัยตั้งแต่วันแรกของการเป็นอาจารย์ ทั้งนี้ จรรยาบรรณ คือ ความประพฤติอันเหมาะสมที่แต่ละสาขาวิชาชีพยึดถือปฏิบัติอยู่ สำหรับจรรยาบรรณนักวิจัยซึ่งกำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาตินั้น ประกอบด้วย 9 ข้อ ซึ่งมีความหลากหลายและซับซ้อนมาก

ทั้งนี้ ศ.ดร.สุภา ให้ข้อคิดเห็นว่าการหน่วยงานควรมีการจัดตั้ง ORAI เนื่องจากในการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีต่างๆ มักมีคุณสมบัติเป็นประธาน ซึ่งคุณสมบัติต่างๆ อาจไม่เข้าใจในประเด็นที่ถกเถียงกัน ดังนั้น การไม่มี ORAI อาจทำให้การดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่างๆ เป็นไปด้วยความยากลำบาก นอกจากนี้ ศ.ดร.สุภา ได้ยกตัวอย่าง กรณีศึกษาเกี่ยวกับประเด็นทางจริยธรรมการวิจัยต่างๆ เช่น กรณีการเปลี่ยนหัวข้อวิทยานิพนธ์ แต่มีการทำวิจัยใหม่ซึ่งคล้ายคลึงเรื่องเดิม กรณีการรับผิดชอบต่อในงานวิจัย ซึ่งเป็นการถดถอยของบทความวิชาการของตนเองของนักวิทยาศาสตร์ และกรณีการถดถอยของบทความวิชาการที่เกี่ยวกับ COVID-19 ซึ่งไม่สามารถทำซ้ำได้โดยนักวิจัยท่านอื่น รวมถึงกรณีความน่าเชื่อถือของ Preprints ที่เกี่ยวกับ COVID-19 ซึ่งโดยสรุปแล้วเป็นหน้าที่ของผู้อ่านในการพิจารณาความถูกต้อง และน่าเชื่อถือของบทความด้วยตนเอง เนื่องจาก Preprints ไม่มีกระบวนการพิจารณาบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) เป็นต้น สำหรับการจัดตั้ง ORAI นั้นมีส่วนช่วยยกระดับงานวิจัยให้มีมาตรฐานสากล และช่วยบ่มเพาะนักวิจัยรุ่นใหม่ให้มีผลงานที่ดีและยั่งยืน ตัวอย่างการจัดตั้งหน่วยงาน ORAI เช่น Office of Research Integrity ของสวทช. ซึ่งได้จัดทำเอกสารและทรัพยากรต่างๆ ที่มีประโยชน์ในด้านการจริยธรรมการวิจัย, Office of Research Integrity & Compliance (ORIC) ของมหาวิทยาลัยมหิดล, Research Ethics and Integrity Office ของมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ (NUS) และ Research Ethics Program ของ University of California San Diego

ศ.นพ.ประสิทธิ์ เชิญผู้แทนจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น และร่วมอภิปรายเกี่ยวกับภารกิจด้าน Research Integrity ของแต่ละสถาบัน

ผศ.ดร.อรสา เตติวัฒน์ ประธานจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ให้ข้อมูลว่ามหาวิทยาลัยมีกลไกต่างๆ ในการกำกับดูแลด้านจริยธรรมการวิจัย เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และคณะกรรมการกำกับดูแลการวิจัยในสัตว์ทดลอง มีการดูแลด้านห้องปฏิบัติการ รวมถึงเริ่มมีการตรวจบทความของมหาวิทยาลัย ซึ่งคาดว่าจะดำเนินการต่างๆ นั้น จะเป็นไปได้ด้วยดีในอนาคต เนื่องจากการได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาต่างๆ และต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมจากการประชุมในวันนี้เช่นกัน

รศ.ดร.ธนูวี ศรีธาวิรัตน์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ให้ข้อมูลว่าหน่วยงานที่ดูแลด้านคุณภาพงานวิจัยของมหาวิทยาลัย คือ สถาบันวิจัยและพัฒนา โดยมีระเบียบของมหาวิทยาลัย

กำกับดูแลด้านการวิจัยในมนุษย์ และในสัตว์ทดลอง มีการดำเนินงานต่างๆ ผ่านคณะกรรมการ ซึ่งเป็นเครือข่ายจากมหาวิทยาลัยนเรศวร ทั้งนี้ หลังจากได้ร่วมการประชุมในวันนี้แล้ว ทำให้ทางสถาบันตระหนักถึงความสำคัญในการเพิ่มเติมนโยบายและบทบาทด้านการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมการวิจัยให้แก่กักวิจัยต่างๆ ให้มากขึ้น

ผศ.ดร.ปราโมทย์ สิริจักร รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยพิษณุโลก อธิบายแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมการวิจัย ซึ่งงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเป็นการทำ AI ด้านการแพทย์ และเนื่องจากมหาวิทยาลัยพิษณุโลกยังไม่มีคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ ดังนั้น การขอรับการพิจารณารับรองการวิจัยในมนุษย์ จึงต้องดำเนินการผ่านนักวิจัยร่วม คือ สาธารณสุขจังหวัด อย่างไรก็ตาม ทางมหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญ และตระหนักอยู่เสมอว่างานวิจัยนั้นจะต้องไม่ขัดต่อจริยธรรมในมนุษย์ จึงมีการจัดตั้งคณะกรรมการจากทั้งภายในและภายนอกเพื่อพิจารณางานวิจัยต่างๆ ทั้งนี้ คาดว่ามหาวิทยาลัยพิษณุโลกจะเข้าร่วมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ซึ่งมีมหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นแม่ข่ายให้สำเร็จลุล่วงภายในปีนี้

รศ.ดร.ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ให้ข้อมูลว่า ทางมหาวิทยาลัยได้ทำ MOU กับมหาวิทยาลัยนเรศวร ในเรื่องการพัฒนามาตรฐานศูนย์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ความปลอดภัยทางชีวภาพ และห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เป็นไปตามเกณฑ์ สำหรับเรื่องจริยธรรมการวิจัยนั้น มหาวิทยาลัยพบกรณีการส่งผลงานไปตีพิมพ์ในหลายวารสาร ซึ่งถึงแม้จะมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบสืบสวนข้อเท็จจริง แต่การดำเนินการนั้นก็ก็เป็นไปได้ยาก เนื่องจากประสบปัญหาเรื่องการไม่มีผู้ตัดสินบทลงโทษ อีกทั้ง ยังไม่มีกระบวนการปกป้องผู้ร้องเรียนและผู้ถูกกล่าวหา ดังนั้น ในเบื้องต้นจึงควรมีนโยบายและแนวปฏิบัติกำกับดูแลก่อน โดยอาจยังไม่ถึงขั้นจัดตั้งเป็น ORI

ศ.นพ.ประสิทธิ์ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ในกระบวนการสอบสวนการประพฤติมิชอบทางการวิจัยโดย ORI ของ สวทช. นั้น ผู้ร้องเรียนไม่จำเป็นต้องเปิดเผยตัวตน เพียงแต่ส่งหลักฐานมาประกอบการร้องเรียน ดังนั้น ORI จึงมีอำนาจในการตั้งเรื่องฟ้อง หรือขออธิการบดีมหาวิทยาลัยในการออกกระเปียบให้ ORI สามารถตั้งเรื่องฟ้องได้ กล่าวคือ หากคณะกรรมการของ ORI เห็นว่ามีความผิดปกติเกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัย สามารถตั้งคณะกรรมการสืบข้อเท็จจริงได้โดยไม่ต้องมีผู้ฟ้องร้อง อย่างไรก็ตาม จะต้องมีการปรึกษาผู้บริหารมหาวิทยาลัยเพื่อให้การรับรองแนวทางการปฏิบัติดังกล่าว

รศ.ดร.ธีระภัทรา ให้ความเห็นว่า ควรจะต้องมีความชัดเจนในระดับอธิการบดีก่อน มหาวิทยาลัยจึงจะสามารถดำเนินการพิจารณาได้เอง ดังนั้น หากเป็นการส่งข้อมูลให้ สวทช. โดยไม่ต้องแสดงตัวตน เพื่อดำเนินการให้มหาวิทยาลัย อาจเป็นทางเลือกที่ดีกว่า

นพ. กิตติศักดิ์ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ORAI สามารถทำเรื่องร้องเรียนได้ผ่าน 3 ทางคือ 1) มีผู้ร้องเรียนทางการทราบว่าผู้ร้องเรียน และผู้ถูกร้องเรียนคือใคร ซึ่งในกรณีนี้ หากข้อมูลไม่ชัดเจนสามารถเรียกผู้ร้องเรียนมาให้ข้อมูลเพิ่มเติมได้ก่อนจะเข้าสู่กระบวนการสอบสวนอย่างเป็นทางการ 2) การเขียนบัตรสนเท่ห์โดยไม่จำเป็นต้องระบุตัวตนของผู้ร้องเรียน ขอเพียงมีข้อมูลและหลักฐานที่มีมูลเพียงพอ และ 3) คณบดี หรืออธิการบดีสามารถสั่งการมาได้โดยตรง

รศ.ดร.จิระประภา มากถิ่น คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ให้ข้อคิดเห็นประเด็นแนวทางการร้องเรียนว่า เห็นด้วยกับแนวทางที่ 1 และ 3 แต่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางที่ 2 เนื่องจากการใช้บัตรสนเท่ห์อาจทำให้เราเสียเวลา หากผู้ร้องเรียนเป็นบุคคลที่ร้องเรียนอยู่เป็นประจำ อีกทั้ง ไม่อยากให้คณะกรรมการกลายเป็นเครื่องมือของผู้ไม่หวังดี โดยหากเราพบเห็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องสามารถเขียนร้องเรียนโดยเปิดเผยชื่อได้ แต่คณะกรรมการควรปกปิด ไม่

เปิดเผยชื่อของผู้ร้องเรียน อย่างไรก็ตาม หากเราใช้แนวทางที่ 1 โดยมีมาตรการที่เข้มงวดและมีการลงโทษชัดเจน จะเป็นมาตรการที่สามารถป้องกันคนที่ประพฤติมิชอบได้อยู่แล้ว ศ.นพ.ประสิทธิ์ กล่าวเสริมว่า รายละเอียดต่างๆ เหล่านี้ มีความแตกต่างกันในแต่ละสถาบัน ซึ่งการนำมาแลกเปลี่ยนกันเช่นนี้เป็นเรื่องที่ดี

ผศ.ดร.อรสา เรียนปรึกษาในที่ประชุมว่า เนื่องจากมหาวิทยาลัยของเราอยู่ในขั้นเริ่มต้น ดังนั้นหากให้จัดตั้ง ORAI เลยอาจเป็นไปได้ยาก จึงเป็นไปได้หรือไม่ หากจะมีการจัดตั้งหน่วยงานส่วนกลาง เช่น มหาวิทยาลัยนเรศวรจัดตั้งเป็นเครือข่ายให้มหาวิทยาลัยอื่นๆ สามารถส่งเรื่องมาเพื่อให้มหาวิทยาลัยนเรศวรตั้งคณะกรรมการพิจารณาได้หรือไม่ ซึ่งหากเป็นไปได้จะเป็นผลดี และถือเป็นทางออกร่วมกันได้ ศ.พิเศษ ดร.กาญจนา กล่าวว่า มหาวิทยาลัยนเรศวรยินดีช่วยจัดการประเด็นดังกล่าวให้ เนื่องจากทางมหาวิทยาลัยนเรศวรมีการสนับสนุนทางด้านกายภาพและบุคลากรในการจัดตั้งหน่วยงานอยู่แล้ว เพียงแต่หากมีการดำเนินงาน ORAI อย่างเต็มรูปแบบก็เป็นเรื่องที่ดี

ศ.ดร.ไพศาล มณีสว่าง คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ประเด็นจริยธรรมการวิจัยนั้นเป็นประเด็นที่สำคัญต่ออนิสิตปริญญาโทและเอกพอสมควร ทั้งนี้ ทางบัณฑิตวิทยาลัยได้มีการจัดการอบรมเรื่องจริยธรรมการวิจัย และการวิจัยในมนุษย์ให้แก่บัณฑิต รวมถึงวารสารของมหาวิทยาลัยที่มีการใช้โปรแกรม Turnitin ในการตรวจสอบความซ้ำซ้อน โดย ศ.ดร.ไพศาล เห็นด้วยกับการจัดตั้ง ORAI แต่อยากให้การทำงานเป็นไปในลักษณะการส่งเสริมให้ความรู้แก่นิสิตเรื่องจริยธรรมการวิจัย และมีการป้องกันการประพฤติมิชอบทางการวิจัยอย่างเต็มที่

รศ.ดร.จิระประภา เห็นด้วยว่า สิ่งแรกที่ต้องทำคือการป้องกัน โดยการให้ความรู้แก่นักวิจัยมากๆ โดยเฉพาะนักวิจัยรุ่นใหม่ที่มีหลักเกณฑ์แนวปฏิบัติและผลกระทบอย่างไรในอนาคต แต่หากยังมีกรณีการประพฤติมิชอบเกิดขึ้นอยู่ก็ควรมีมาตรการที่เข้มงวดเช่นกัน ศ.ดร.สุภา กล่าวเสริมว่า ในบางสถาบัน หากมีกรณีประพฤติมิชอบทางการวิจัยเกิดขึ้นจะมีการเปิดเผยเป็นกรณีศึกษา แต่ไม่มีการเปิดเผยชื่อ เพื่อให้สังคมได้เรียนรู้ ซึ่งเราน่าจะทำเช่นกันเพื่อให้เกิดบรรยากาศของการวิจัย

รศ.ดร.สุขกิจ ยะโสธรศรีกุล คณบดี คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เรียนสอบถามเพิ่มเติมว่าแต่ละสถาบันจะต้องมีการอบรมเพื่อที่จะได้ License to Operate เรื่อง Research Integrity ก่อนหรือไม่ โดย นพ. กิตติศักดิ์ ได้ให้ข้อมูลว่า หากเป็นจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และสัตว์จะต้องผ่านคณะกรรมการ IRB อยู่แล้ว ส่วนเรื่อง Research Integrity ยังไม่มีการอบรมอย่างเป็นทางการ แต่ในบางสถาบันอาจมีการอบรมตอนเป็นอาจารย์ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ ศ.นพ.ประสิทธิ์ ที่ให้ข้อมูลว่า ในการปฐมนิเทศนักวิจัยใหม่จะมีหัวข้อการอบรมเรื่อง Research Integrity อยู่ส่วนหนึ่ง นพ. กิตติศักดิ์ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ใน Collaborative Institutional Training Initiative (CITI Program) จะมีเรื่อง Research Integrity แทรกอยู่ แต่เนื้อหาหมกมิดกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกาเกินไป ดังนั้นหากมีการทำ CITI Program ของประเทศไทย โดยนักวิจัยไทย จะเป็นเรื่องที่ดีและมีประโยชน์ต่อนักวิจัยไทย

ศ.ดร.สุภา ให้ข้อมูลว่า มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ยังไม่มีการอบรมด้าน Research Integrity แต่มีการจัด Research Integrity Network ซึ่งดำเนินงานร่วมกับ สวทช. ส่วนจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และสัตว์นั้นมีการอบรมเพื่อให้ได้ใบรับรองเช่นเดียวกับที่ นพ. กิตติศักดิ์ กล่าว และสำหรับมาตรฐานห้องปฏิบัติการอยู่ในระหว่างเริ่มดำเนินการบ่มเพาะให้ความรู้ ศ.ดร.สมชาย วงศ์วิเศษ ให้ข้อมูลว่า สำหรับการอบรมด้าน Research Integrity ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีนั้น มีการอบรมแต่ไม่มีกำหนดการตายตัว หรือได้ใบรับรองอย่างเป็นทางการ ส่วนการอบรมด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และสัตว์ก็มีการอบรมตามปกติ

ศ.ดร.สมชาย ตอบคำถามจากผู้รับชมการถ่ายทอดสดผ่านทาง Facebook เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ถูกต้องเมื่อตรวจสอบพบว่ามีกรณีการตีพิมพ์ซ้ำซ้อนในวารสารวิชาการสำหรับบทบาทของบรรณาธิการ คือ จะต้องถอดถอนบทความวิชาการดังกล่าวออกจากวารสาร

ผศ.ดร.นภิสภา ไวกุญชรเกียรติ คณบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เรียนสอบถามเพิ่มเติม 3 ประเด็น ได้แก่ 1) โปรแกรมที่ใช้ในการตรวจสอบความซ้ำซ้อนของบทความภาษาไทย นอกจากโปรแกรมอักษราวิสุทธิ์ ที่สามารถตรวจสอบความซ้ำซ้อนได้ละเอียดมากขึ้น 2) กรณีที่นางานบริการวิชาการที่มีหลายหน่วยงานร่วมโครงการมาขอตำแหน่งทางวิชาการ คนที่ร่วมทำโครงการสามารถฟ้องหรือร้องเรียนได้หรือไม่ และ 3) ในสายสังคมศาสตร์ งานวิจัยบางงานซึ่งเป็นประเด็นที่อ่อนไหวอาจไม่สามารถตีพิมพ์เผยแพร่ได้ แต่ในวงวิชาการจะทราบว่าเป็นงานของใคร ใครเป็น Originality ซึ่งหากเกิดการขโมยผลงานและนำไปตีพิมพ์เป็นผลงานตัวเอง กรณีแบบนี้จะมีวิธีป้องกันและจัดการปัญหานี้ได้อย่างไร

ศ.นพ.ประสิทธิ์ ให้ข้อมูลว่า สวทช. มีโปรแกรม CopyCatch ซึ่งคล้ายคลึงกับโปรแกรมอักษราวิสุทธิ์ แต่แตกต่างกันที่ฐานข้อมูล โดย CopyCatch ใช้ฐานข้อมูล TCI ซึ่งทางมหาวิทยาลัยต่างๆ สามารถแบ่งปันจาก สวทช. ไปลองใช้ได้ สำหรับประเด็นการบริการวิชาการนั้น สวทช.ได้จัดทำเอกสารซึ่งเกี่ยวกับแนวทางการเผยแพร่ผลงานวิชาการ เรื่อง Authorship แต่เป็นเรื่องยากที่จะจัดทำเอกสารให้ครอบคลุมเรื่อง Authorship ของงานวิชาการทั้งหมด เช่น บทความวิชาการ สิทธิบัตร และผลงานต่างๆ อย่างไรก็ตาม ในขั้นต้น สวทช. ได้พยายามสร้างความตระหนักเรื่อง Research Integrity และคาดหวังว่าจะเกิดนโยบายซึ่งจะนำไปสู่หลักการและแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมการวิจัย และนำไปใช้ในเป็นเกณฑ์ในการแบ่งปันผลงานวิชาการว่าควรแบ่งอย่างไรให้เป็นธรรม สำหรับเรื่องการลอกความคิดนั้น มีความยากในการพิสูจน์และตีความว่าการปฏิบัติแบบใดถือเป็นการลอกความคิด

ศ.ดร.สุภา กล่าวเสริมเรื่อง Originality ว่า หากเรามีความคิดใหม่ๆ จะต้องจดเพื่อยืนยันว่าเป็นความคิดของเรา ทั้งนี้ กรณีที่ได้แนวความคิดมาจากผู้อื่น หากเรามีจรรยาบรรณที่ดี เราควรแจ้งให้เจ้าของแนวคิดนั้นทราบ

ศ.ดร.สมชาย ให้ความเห็นประเด็นการขอตำแหน่งวิชาการโดยใช้งานบริการวิชาการที่ทำร่วมกันกับหน่วยงานอื่นว่า ควรมีการตกลงกันในกลุ่มทำงาน โดยเขียนเป็นจดหมายลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจนว่าใครไม่มีส่วนร่วมกับงานดังกล่าว หรือใครมีส่วนร่วมกับงานดังกล่าวมากน้อยเท่าใด สำหรับประเด็นการป้องกันการลอกความคิดนั้น ในทางวิศวกรรมศาสตร์มีแนวปฏิบัติคือ การนำความคิดมาทำเป็นชิ้นงานแล้วจึงจดสิทธิบัตร และตีพิมพ์ผลงาน

รศ.ดร.จิระประภา ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า หากพิจารณาตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายจะไม่คุ้มครองแนวความคิดหรือไอเดีย ดังนั้น หากเป็นสิ่งประดิษฐ์ควรจดสิทธิบัตร และสิ่งที่สามารถนำไปต่อยอดได้ไม่ควรเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้ สำหรับลิขสิทธิ์งานเขียนต่างๆ สามารถเขียนแล้วไปแจ้งกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาให้บันทึกเป็นหลักฐานได้ หรือทางที่ดีที่สุดคือการเขียนแล้วตีพิมพ์ และสำหรับเรื่องการทำงานของงานบริการวิชาการไปขอตำแหน่งทางวิชาการ แนะนำว่าให้หลีกเลี่ยงเนื่องจากมีปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย อีกทั้ง หาผู้ประเมินงานได้ยาก

นพ. กิตติศักดิ์ ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมสำหรับประเด็นโปรแกรมตรวจสอบความซ้ำซ้อนภาษาไทยว่า หากยังมีฐานข้อมูลที่ใหญ่ จะทำให้โปรแกรมยิ่งดี ดังนั้น หากมีการร่วมมือกันระหว่างโปรแกรมอักษราวิสุทธิ์ และ CopyCatch ได้ก็จะเป็นเรื่องที่ดี สำหรับประเด็นการบริการวิชาการและการขอตำแหน่งวิชาการนั้น ขึ้นอยู่กับความโปร่งใส สามารถระบุว่าตนเองทำอะไรบ้าง และให้ผู้ตัดสินพิจารณาเองว่าสมควรได้หรือไม่ สำหรับประเด็นการลอกความคิดนั้น ต้องเข้าใจก่อนว่า นิยามคำว่า Plagiarism ของแต่ละคนนั้นอาจแตกต่างกัน และ Plagiarism คือ จริยธรรม ดังนั้น การลอกเลียนความคิดบางกรณีอาจไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายก็ได้ เพราะฉะนั้น เราจึงต้องพิสูจน์ให้ได้ก่อนกล่าวหา

ผู้อื่นว่า ความคิดดังกล่าวนั้นมีเอกลักษณ์และมีความแตกต่างจากของผู้อื่นหรือไม่ ซึ่งโดยสรุปแล้ว ปัญหาต่าง ๆ นั้น เกิดขึ้นจากความไม่โปร่งใส และนักวิจัยอยากได้ในสิ่งที่ไม่ใช่ของตนเองจึงเกิดปัญหาขึ้นมา

ศ.นพ.ประสิทธิ์ สรุปรประเด็นที่สำคัญเพิ่มเติมว่า นอกจากการสร้างความตระหนักเรื่องจริยธรรมการวิจัยแล้ว ในขณะนี้ก็พยายามทำให้เกิดนโยบายและแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมการวิจัยให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ สวทช. มีการจัดทำ เอกสารและทรัพยากรต่างๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนด้านจริยธรรมการวิจัย เช่น E-learning และหนังสือซึ่งเป็น Creative Commons ซึ่งยินดีให้มหาวิทยาลัยต่างๆ แ่่งปันนำไปใช้ได้

ศ.พิเศษ ดร.กาญจนา กล่าวโดยสรุปว่า มหาวิทยาลัยนเรศวรจะดำเนินการจัดตั้งหน่วยงานที่กำกับดูแลด้าน จริยธรรมการวิจัย โดยมีลักษณะเป็นเครือข่ายร่วมกันที่จะให้บริการกับมหาวิทยาลัยที่อยู่ในภาคเหนือตอนล่างทั้งหมด ซึ่งถือเป็นประโยชน์ที่ได้จากการประชุมในวันนี้ ทำให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม เป็นการทำงานร่วมกันเพื่อเป็นต้นแบบของ เครือข่ายการร่วมมือกันของภูมิภาคในภาคเหนือตอนล่างนี้ต่อไป

ปิดประชุม เวลา 16:20 น.

นางสาวรัตนพรรณ ภูมิรัตน์
ผู้จัดรายงานการประชุม
นางฐิติวรรณ เกิดสมบุญ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม